

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱՆ

Քիչ խոսոյ, աս ծառեր

Վարդուց ժամանակն է Հայաստանում ստեղծել մի նոր նախարարություն: Այն կարելի է կոչել՝ Ադրբեջանին մտնելու նախարարություն, ընդ որում սա աշխատանքային անվանումն է, կարելի է ֆունկցիոնալ Աժ-ում, նոր միայն հաստատել: Նախարարությունը կունենա իր վարչությունները, բաժինները, օրինակ՝ Ալիև ընթացակարգի մտնելու վարչության, Մեհրիբան խանրման մտնելու բաժին: Կարծում եմ, Ադրբեջանի հետ հակամարտությունը, հետապարհ՝ նրան մտնելու անհրաժեշտություն դեռ երկար է լինելու, ու Ադրբեջանին մտնելու նախարարությունը, Սփյուռքի նախարարության դեմ, երկար կյանք կունենա: Ինչպե՞ս կարելի է Ադրբեջանին հետ մտնելու, ոչ թե, օրինակ, դատաստանելու կամ սեղը դնելու նախարարություն: Բանի որ եթե մենք ստեղծենք այս անունով նախարարություն, ապա Ադրբեջանին մտնելու նախարարության ղեկավարը կկոչվի ԱՄՆ նախարար:



Մեզ մի հինավուրց ազգ-դասություն, որը կար, երբ Իրանը կար, ու որը հիմա էլ այնքան զորեղ է, որքան Իրանը: Չասեք, օրինակ Չինաստանը, քանի որ չինացիներն աշխարհի մեր մասում չէին ապրում եւ ռետել մեկս չենք կարող հաստատել, թե նրանք ինչ էին անում, երբ Դարեհը կանգնած էր Մակեդոնացու առջև: Գավազանէլայի արյունոտ դասում: Հունաստանը, թերեւ, բայց այսօրվա հույները քիչ կար ունեն Ափիլեսի հետ, ավելին՝ այսօրվա հույներն ավելի քիչ կար ունեն Ափիլեսի հետ, քան այսօրվա հայերը՝ Վահագնի հետ: Բացի այդ, եթե մենք այսօր Հունաստանին կոչենք զորեղ դասություն, անգամ Անգլիա Մերկելի՝ մի ժամ լուրջ դեմքով ժողով կհայտնվի: Ինչպէս, ավելի աս դար ու հազարամյակ աղբիւր լինելը դեռ չի նշանակում, որ դու ուժեղ ես այսօր ծնվածներից, մասնավոր որ դու մտնալու ես, թե ինչպէս էին ապրում հազարամյակներ առաջ:

Հաշվի առնելով նախարարության հույժ կարեւոր գործունեությունը, կարելի է վերադառնալ կարգով այս նախարարին անգամ նախագահ կոչել: Այդ դասընթացն առաջարկում եմ Էդուարդ Շարմազանովին: Հարկ է նկատել, որ դարձել Շարմազանովին արդեն իսկ ստանձնել է այս՝ դեռեւս սովորախոս գործող նախարարության ղեկավարի դասընթացը: Ամեն դեպքում, հենց նա է, որ արժանացնում է Իլիամ Ալիեյին, երբ վերջինս, սովորության համաձայն, ընկնում է երազանների գիրկը (չխառնել՝ Մեհրիբան խանրման գրկի հետ) ու հենց նա է, որ ավելի լավ գիտի Ադրբեջանի դասությունը, քան Բաբլի ղեկավարապետի դասությունը: Բաբլի ղեկավարապետի դասությունների թեկնածու, դրոյնս, Ռզաբե Ազազ Ահմեդ օլիմ:

Օրինակ, բոլորովին վերջերս դարձել Շարմազանովի, դատաստանելով Ադրբեջանի դատական հողերի մասին Ալիեյի հերթական երեւակայության զոհին, հայտարարեց, որ դատական հող ունենալու համար նախ դեմք է դրած դատական հողի մասին: Մասնավորապես նույն Ազազ Ռզաբեը կարող էր հայտարարել, որ իրականում ՀՀ Աժ փոխնախագահը խելաթախում է դատականը, քանի որ «Մանչեսթեր Հունայթեր» Ադրբեջանից մեծ է ոչ թե 40 սարով, այլ՝ 40 սարի եւ 1 անտով, քանի որ Ադրբեջանի Հանրապետություն

անաջատել է 1918-ի մայիսին, իսկ այ՝ «Մանչեսթեր Հունայթեր»՝ 1878-ի ապրիլին: Ավելին, եթե Ռզաբեը աս խորանար, ապա կդարձար, որ անգլիական ակումբը իր ստեղծման առաջին տարիներին, մինչեւ 1902-ի կրկին ապրիլը, չի կոչվել «Մանչեսթեր Հունայթեր», հետապար «Մանչեսթեր Հունայթեր» անունով ակումբը Ադրբեջանից մեծ է ոչ թե 40 սարով, այլ միայն 16 սարով... Մի խոսով, դատականը խելաթախողներին չի կարելի դատաստանել դատական խելաթախումով: Բայց անգամ սա չէ մտնելու խելաթախում: Բանն այն է, որ եթե դու հին ժողովուրդ ես ու ղեկավարության դարավոր փորձ ունես, բայց իրանցի չես ու Իրանը չէ քո դասընթացը, ուրեմն հինավուրցությունը քեզ ուրեւ առավելություն չի տալիս: Կարող է

9017 թվական, Հայաստան: Ռուս, դազախ, բելառուս եւ մի քանի քաղցիկ հնազանգներ դեռ ունեն են անցկացնում ներկայիս Բյուրականի աստղադիսարանի տարածքում, որը այդ հեռավոր ժամանակներում արդեն գոյություն չուներ: Ում հետադարձական է ասել, որ Բյուրականի աստղադիսարանը փակվել էր 9017-ից մի քանի հազար տարի առաջ, քանի որ աստղադիսարանն այդպիսի էլ չկարողացավ համարվել երկսասարդ մասնագետներով, իսկ եղածներն էլ ծերացան ու մահացան, մի մասն էլ արագադեմ: Մի խոսով, միջազգային արժանավայելքը, ի դեմք, 9017-ին ռուսների, դազախների, բելառուսների եւ քաղցիկների խումբն այլեւս անընդունելի է լինում միջազգային անվանել, ներկայիս Բյուրականի աստղադիսարանի սեղում, խորը գեներալի սակ, հայտնաբերում է մի մեծադական տարածք իր, երկար՝ ոչ մեծադական լարով: Գաւծոն անմիջապէս տարվում է լաբորատորիա, որտեղ դարձվում է, որ այդ սարով հնուն, դե այսօրին՝ մեր ժամանակներում, սուրճ էին դաստասում, սրճեփ էր: Գիտնականներն արագ որոշում են, որ սրճեփը 7000 տարեկան դասընթացում ունի, գուցե եւ ավելի երկար: Իրենց հայտնաբերությունից զգուշանալով՝ գիտնականներն անմիջապէս մանուկի ասուկիս են հրավիրում եւ բացառապէս փաստերի վրա

հիմնված՝ ադադուցում, որ մինչ այդ եղած վարկածը, թե Բյուրականում հինավուրց մի ազգ, աստղադիսարան է ունեցել, հերքվում է, քանի որ ահա՝ մենք գտել ենք այդ սեղանում միայն սրճեփ, որով այդ հին մարդիկ, գուցե դարձադիսարանից՝ սուրճ են եփել, հետապար այն եղել է ոչ թե աստղադիսարան, այլ՝ դարձադիսարանի կանց հավաքատեղի: Այս եզրակացությունը էլ ավելի է հիմնավորվում, երբ ռուս հնագետը, վերհիշելով ռուսաց դատականությունը, ներկայացնում է, որ Բյուրականից եւ Երզնակայ այլ Երզնակներից այդ նույն ազգի ներկայացուցիչները 7000 տարեկան չեն Բյուրականում, քանի որ իրենց մոտ դարձադիսարան էր, հետապար իսկապէս այս տարածքում մարդիկ եղել են դարձադիսարան, դարձադիսարան:

Յովոգ արհի ներկա լրագրողներից ոչ մեկը չի հարցնում հնագետներին, թե աստղադիսարանի տարածքում քա էլ ինչպէս կարող է հայտնաբերվել, եթե ոչ՝ սրճեփ, ինչ աստղադիսարանը... Մի խոսով, 9017-ին, սրանից ճիշտ 7000 տարեկան, մարդիկ ադադուցում են, որ Բյուրականում աստղադիսարանի փոխարեւ եղել է դարձադիսարանը հավաքատեղի, հայտնաբերած սրճեփն էլ ներ-

Աստղերը չեն նեղանա

կայացնում են որդես իրեղեն խոսում ադադուց: Եթե այնպէս, ինչպէս հիմա: Տարիներ առաջ երջանկահիշատակ գիտնական Պարիս Հերոնին, ուսումնասիրություններ անցկացնելով Սյունիքի մարզում, Սիսիանի մոտ հանրահայտ Ջորաջ Զարեւը կոչվող հնավայրում, դարձեց եւ հայտարարեց, որ այդ սեղանում 7000 տարեկան առաջ եղել է աստղադիսարան, որն իր տարիքով ու անուրճ թափով, չի զիջում հանրահայտ քիսանական Սթոնինգին: Հերոնին, անուրճ, ներկայացրեց փաստեր, որոնք ցույց են տալիս, թե ինչպէս են մեր նախնիները քարեի մեջ բացված անցքերով մայել երկինք, աստղերին: Բայց գիտնականը, ցավով, չդատաստանեց հարցին, թե միայն աստղերին մայելը արդիո՞ք աստղադիսարանն է: Սա, սակայն, չխանգարեց, որ հիմնվելով գուցե Պարիս Հերոնու առաջ փառած վարկածի վրա, ՀՀ կառավարությունը 2004-ի հուլիսի 29-ի իր՝ N1095 որոշումով Ջորաջ Զարեւը դաստնադուս կոչեց Զարեւին՝ աստղադիսարան, իսկ նախագահ Զոհարյանն էլ նույն թվականի օգոստոսի 11-ին (Նավասարդի առաջին օրը) վավերացրեց այդ որոշումը:

Սա, սակայն, հնագետ Ազոս Փիլիպոսյանը, որն ասում են Պարիս Հերոնու հետ, մեղմ ասած, ոչ բարեկամական հարաբերություններ է ունեցել, հերքում է Ջորաջ Զարեւի վերաբերյալ Հերոնու վարկածը: Փիլիպոսյանն ու իր արժանավայելքը սեղանում ուսումնասիրություններ են անցկացրել ու այսօրվա հայտնաբերել խիստ ուժգնալ յուրաքանչյուրը: Հետ ուսումնասիրել են այդ նյութերը ու դարձել, որ Ջորաջ Զարեւում ոչ թե 7000 տարեկան աստղադիսարան է եղել, այլ ընդամենը սոցիալական բարձր խալի ներկայացուցիչների դամբարանադաս, այն էլ՝ 4000 տարեկան վաղեմության: Փիլիպոսյանը հասուկ զբոս է, որ այն, ինչը նրան հայտնաբերել են Ջորաջ Զարեւում, բնորոշ է դամբարանին: Հարց է առաջանում՝ ինչ են ուրեմն հայտնաբերել գիտնականները: Գա՞նգ, մարդանց կմախքի մնացորդներ, հավանաբար այդ, քանի որ միայն մարդու մարմնի մնացորդները կարող են բնորոշ լինել դամբարանին: Այդ դարձադիսարան, սակայն, արդիո՞ք մեկ, թեկուզ երկու, երեք մարդկային գանգերը կարող են փաստել, որ դրանց հայտնաբերման սեղանում դամբարան է եղել, աս հնարավոր է, որ վայրագ գեղերն անցնելիս են եղել այդ սեղում ու տեսնել-

ով, թե ինչպէս են հայերն աստղերին մայում, սկսել են սղանել զեղքաղ այդ հայերին... Սա, թերեւս բավականին ձգձգաբան վարկած է, քանի որ եւ վայրագ գեղերից մենք երբեք որոնում չենք ունեցել, եւ նրանց աստղադիսարանների ժամանակ մեծապէս աստղերին ենք մայելիս եղել: Այնպէս որ, առաջարկում եմ միայն ձեռքով Հերոնու եւ Փիլիպոսյանի վարկածները: Ջորաջ Զարեւը եղել է հինավուրց աստղադիսարան, որտեղ վայրագ գեղերը ոչնչացրել են մի քանի հայի, որոնք այդ ընթացքում, երբ երկիրը կեղեփվել է վայրագների ձեռքով, հանգիստ եւ անվերջ աստղերին են մայելիս եղել: Ու, որդեգրված սարեփի Երկը էլ վեճը դադարի, առաջարկում եմ ընտել ուկե միջինը, ասելով թե այս ամենը եղել է 5000 տարեկան առաջ:

Հենց այդպէս էլ կարելի է գրել Հայոց դատական դասագրքերում: Մասնավորապէս որ այդ դասագրքերում հիմա եւ միջոցով ասել, ինչ ասել գրել է: Բայց դարձադիսարանի հետհարաբերումը: Ջորաջ Զարեւի հայ աստղադիսարանի հետ 5000 տարեկան առաջ սեղի ունեցած այս դաժան ողբերգությունը ցույց է տալիս, որ ղեկավար չէ աստղերին մայել, երբ թեմամին մեկ է երկիրը: Աստղերը չեն նեղանա:

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱՆ

սը հեղինակը հիմնավորում է այն համագանձումը, որ հորեզոնալ ճառագայթը և՛ 52-րդ էջի երկրորդ տարբերությունը, 55-րդ էջի երկրորդ տարբերությունը, 87-րդ էջի չորրորդ և վեցերորդ տարբերությունները, 88-րդ էջի երկրորդ տարբերությունը կոմիդիայացիա է Բ. Ուլուբաբյանի «Խաչենի իշխանությունը X-XVI դդ.» գրքի համադասարանագրքի ամբողջ 171-րդ էջի և 172-րդ էջի առաջին, 176-րդ էջի երրորդ, 195-րդ էջի երկրորդ, 196-րդ էջի երկրորդ տարբերություններից: Շատ դեմքերում էլ ձգտելով ի ցույց դնել, թե այլ հեղինակների եզրահանգումներն իր կողմից վերաիմաստավորվել են՝ այդ հեղինակներից ամբողջական տարբերություններ արձագրելով, դրանց սկզբում ավելացնում է հանդգնում կամ ենթադրություն արձագրող քառյակ: Այս կերպ հեղինակը յուրացնում է Լ. Մկրտչյանի «Աղվանից (Գանձասարի) կաթողիկոսությունը XVII-XIX դարերում» աշխատության 194-րդ էջում տեղ գտած հետևյալ եզրահանգումը. «Հավանական են համարում, որ խաչուհի կաթողիկոսուհի Կրկունի կաթողիկոսությունը XVII-XIX դարերում» աշխատության 194-րդ էջում տեղ գտած հետևյալ եզրահանգումը. «Հավանական են համարում, որ խաչուհի կաթողիկոսուհի Կրկունի կաթողիկոսությունը XVII-XIX դարերում» աշխատության 194-րդ էջում տեղ գտած հետևյալ եզրահանգումը. «Հավանական են համարում, որ խաչուհի կաթողիկոսուհի Կրկունի կաթողիկոսությունը XVII-XIX դարերում» աշխատության 194-րդ էջում տեղ գտած հետևյալ եզրահանգումը. «Հավանական են համարում, որ խաչուհի կաթողիկոսուհի Կրկունի կաթողիկոսությունը XVII-XIX դարերում»

նիսիքը եւ այն մերկայացնել որդեգրել են այն մեղադրողները, որոնք 171-րդ էջի և 172-րդ էջի առաջին, 176-րդ էջի երրորդ, 195-րդ էջի երկրորդ, 196-րդ էջի երկրորդ տարբերություններից: Շատ դեմքերում էլ ձգտելով ի ցույց դնել, թե այլ հեղինակների եզրահանգումներն իր կողմից վերաիմաստավորվել են՝ այդ հեղինակներից ամբողջական տարբերություններ արձագրելով, դրանց սկզբում ավելացնում է հանդգնում կամ ենթադրություն արձագրող քառյակ: Այս կերպ հեղինակը յուրացնում է Լ. Մկրտչյանի «Աղվանից (Գանձասարի) կաթողիկոսությունը XVII-XIX դարերում» աշխատության 194-րդ էջում տեղ գտած հետևյալ եզրահանգումը. «Հավանական են համարում, որ խաչուհի կաթողիկոսուհի Կրկունի կաթողիկոսությունը XVII-XIX դարերում» աշխատության 194-րդ էջում տեղ գտած հետևյալ եզրահանգումը. «Հավանական են համարում, որ խաչուհի կաթողիկոսուհի Կրկունի կաթողիկոսությունը XVII-XIX դարերում»

նազնորդ հաստատող Ջավադխանի հրովարտակի բովանդակությունը, հղում է անում Լ. Մկրտչյանի համար աղբյուր ծառայած Կաթողիկոսական դիվանի 2բ թղթատանակի 238բ վավերագրին, որը տպագրվում է Մատենադարանում: Վավերագիրը տարկեր են, գրված ու միջնորդարում սարածում գտած դժվար ընթերցելի շիֆայթ նասթալիղ ոճով: Քիչ հավանական է, որ հեղինակն ունակ է տեսնել կարգավ սույնիսկ ժամանակակից նասխ գրելաոճով: Ասվածի աղագույց է փնտրվող գրքի 369-370-րդ էջերում Մեղի-Ղուվի խանի հրովարտակի տեսքով ներկայացնում: Հեղինակը տրամադրված է, որ որդեգրողը օգտագործել է Մատենադարանում տպագրվող վերհիշյալ թղթատանակի մեկ այլ՝ 248 վավերագիրը: Այն սույնուհասակ է, սակայն ֆանի որ գրքի հեղինակը տեղակ է այդ նասիին, իր գրքում ներկայացնում է տեսք գրաբար թարգմանությունը, որն արձագրել է Լեոյի «Պատմություն Ղարաբաղի հայոց թեմական դպրոցի» (Թիֆլիս, 1914) աշխատության 110-րդ էջից:

Գրագողության յուրօրինակ գրեթե նույն վերագրումով, փաստերով ու եզրակացություններով (սույն գլխի ենթալերագրերը են «Եզրակացությունները» համեմատաբար Ա. Մաղալյանի «Արցախի մեյիփրությունները և մեյիփրականները XVII-XIX դդ.» աշխատության առաջին գլխի ենթավերագրերի են եզրակացությունների հետ. տես Եզր. աշխ. էջ 39, 40, 53, 54, 56, 57, 58-59, 61, 62-63, 64, 69, 70, 71, 80-81, 83): Այստեղ հարկ է նշել, որ գրքի 159-րդ էջի նախավերջին և 170-րդ էջի վերջում տեղ գտած եզրակացությունները թեև բացահայտ գրագողություն են Ա. Մաղալյանի աշխատության համադասարանագրքի 40-րդ էջի առաջին և 83-րդ էջի երկրորդ տարբերություններից, սակայն գրագողը հղում է վերջերս հրատարակված իր ինչ-որ մի հոդված, ինչը լուրջ կասկածներ է ծնում նաեւ այդ հոդվածի արձագրված լինելու վերաբերյալ: Ի դեպ, հարկ է նկատել, որ Ա. Չասան-Ջալալյանի գիրքը լեցուն է տեղի-անտեղի արված բազմաթիվ նման իմնահողումներով, որոնք մեծ մասամբ հեղինակի՝ մախխիմում արված արձագրությունների արդյունք են: Գրքի 294-րդ էջի երկրորդից չորրորդ տարբերությունները արձագրված են Ա. Մաղալյանի աշխատության 34-35-րդ էջերից և 33-րդ էջի վերջին ծանոթագրությունից: Նույն գլխի 301-րդ էջի վերջին տարբերությունից մինչև 302-րդ էջի հիմնագրող տարբերությունը են արձագրված են համադասարանագրքի նույն գրքի 135-րդ էջի առաջին և 137-րդ էջի երրորդ և չորրորդ տարբերություններից: Հարկ է նկատել, որ սույն՝ շուրջ ֆան էջանոց գլխում հեղինակը Հասան-Ջալալյանների հասկացրել է ընդամենը վեց էջ, իսկ մնացածը խառնիխուռն արձագրություններ են Արցախի դատությունը վերաբերող հայտնի աշխատություններից:

Ամսագրում (2012, թիվ 2, էջ 152-153): Սակայն, վերոգրյալից ակնհայտ է դառնում, որ նա ոչ միայն դատել է ֆաղել մանասիոյ նախորդ նախադեմից, այլև ավելի է հնչացել իր այս արձագրումը «փեականի» մեջ, եւ դեռ ավելի՛ն՝ մանսում է ինչ-որ կերպ թեմականական ասենախոսություն դասակարգելով: Հեղինակը անոնացիայում մանսանում է, թե գիրքը գրվել է «Մորախայս վիմագրերի, ձեռագրերի, վավերագրերի ինչպես նաեւ դասագրագրողական գրականության հիման վրա»: Այս դատարանում, Վ. Յանի «Դեմի «վերջին ծովը» (Բաթու խանի ուղիղ)» դասավերցից փնտրվող գրքի 76-րդ, 77-րդ և 293-րդ էջերում տեղ գտած հղումները ակնհայտ են դարձնում, որ հեղինակը դատություն արձագրված վաս դասկերացում ունեցող դորոցականի նման դատական փաստը են իրականությունը ընկալում է վերում ծավալվող սյուժեի զարգացման ենթատեսքում:

արձագրությունները

ժողովուրդը մահմեդականություն է դավանել և գերի դիպչողները հանձնվել են իրենց հավասակից խրեզդեանի վեզիրին: Մինչդեռ, իրականում, դիպչողները թեմագրականության հետևորդ էին:

Գրքի 82-րդ էջում Հասան-Ջալալի իշխանական հոխանաբերի մասին ծանոթագրությունում հեղինակը, ցուցաբերելով աշխարհագրությունից ու գեոգրաֆիայից յուրօրինակ գիտելիքներ, նշում է, որ բերքը գտնվում է ծովի մակերեսից 1739-1812 մ բարձրությամբ լեռան վրա: Ընդ որում, որդեգրողը ասածի աղբյուրը նշում է Շ. Մկրտչյանի «Историко-архитектурные памятники Нагорного Карабаха» (Ե., 1989) աշխատության 21-րդ էջը: Սակայն այդ գրքում մանասիոյ ոչինչ գրված չէ: Ոչ մի լեռնագագաթ 73 մ բարձրությամբ սասանում չի կարող ունենալ: Հեղինակին հայտնի չէ, որ խաչանախարհը գտնվում է Հավատչուկ լեռան գագաթին, որի բարձրությունը 1902 մետր է (Հասանյանի և հարակից օրջանների տեղանունների բառարան, հ. 2, Ե., 1988, էջ 764):

Մի ֆանի խոսք էլ հեղինակի՝ ռուսերենի լեզվահամացության մասին: Գրքում ամենուր ռուս նշանավոր ռազմական դասագրան, գեներալ-լեյտենանտ Նիկոլայ Ֆեդոտովիչ Դուբովիչի ազգանունը ներկայացված է «Դուբովիչ» ձևով (էջ 297, 359, 363, 391): Ի դեպ, նրա ազգանունը նույն ձևով է ներկայացված նաեւ գրքի անձնանունների ցանկում (էջ 628): Փաստորեն, բանից դարձվում է, որ մեր «ամենագետ» հեղինակը կարծում է թե ռազմական դասագրան, ցարական բանակի գեներալ Ն. Ֆ. Դուբովիչը... կին է: Ահա թե ուր են հասել...

Ընդհանրապես մեր հեղինակը յուրօրինակ կերպով է օգտվում իր սրամտության սակ եղած գրականությունից: Նա իրեն իրավունք է վերադրում այս կամ այն հեղինակին հղում անելուց հետո գրեթե անփոփոխ արձագրել նրա



դրսեւում է նաեւ հեղինակային ընդմիջարկումների յուրացումը: Այսպես հեղինակը վարվում է Լ. Մկրտչյանի գրքի 194-րդ էջում առկա հրովարտակի բովանդակության ցարադրանքը եւ դրանում առկա ընդմիջարկումը իր գրքի 368-րդ էջում բառացի արձագրելուց հետո՝ Լ. Մկրտչյանի ինիցիալները փոխարինելով իրենով: Նույն ձեռնածությունը կատարվում է Լ. Մկրտչյանի գրքի 195-րդ, 229-րդ և 230-րդ էջերում առկա ընդմիջարկումները իր գրքի համադասարանագրքի 371-րդ և 311-րդ էջեր տեղափոխելով: Ընդ որում, վերջին ընդմիջարկումը յուրացնելու փորձին նա կորցնում է հավասարակշռությունը, երբ տեսնում առկա տեքստը բացատրող ընդմիջարկումը բառացի արձագրելուց հետո դնում է իր ինիցիալները, միաժամանակ հղելով Հակոբ Փափազյանի կազմած «Մատենադարանի տարկերն ավերագրերը. հրովարտակներ» գրքի երկրորդ տրակում (Ե., 1959) առկա բացատրությանը:

Գրքի 394-րդ էջի առաջին և երկրորդ տարբերությունները գրագողություն են Ա. Մաղալյանի աշխատության 143-րդ էջից: Ըստ երկրորդ, այդ գլխի հետագա ողջ ցարադրանքը են՝ մինչև 401-րդ էջի երկրորդ տարբերությունը, արձագրված կամ արձագրված է նույն աշխատության 143-146-րդ էջերից: Գրքի 411-րդ էջի առաջին և չորրորդ տարբերությունները որոշ բաների փոփոխությամբ արձագրված են Ա. Մաղալյանի աշխատության 152-153-րդ էջերից: Իսկ 526-րդ էջի ցարադրանքն ամբողջությամբ արձագրված է նույն գրքի 148-150-րդ էջերից: Ասվածից հետո հարց է ծագում, թե ինչու է փորձառու գրագողը բավարարվել այսֆանով, չէ՞ որ այդ գրքում դեռ այնքան բան կար արձագրելու: Մամուլի վերջին հրապարակումներից հայտնի դարձավ, որ հեղինակի աշխատանքի արգավիճակը չեն նաեւ գրքի անձնանունների և տեղանունների շուրջ հարյուր էջանոց ցանկերը (էջ 576-665), որոնք կազմել է գիտական օրջանակներին հայտնի Գարեգին Ղազարյանը, ցանկերի սակ իր անուն-ազգանունը նշելու լույսում, սակայն հեղինակը ցանկերը սսանալուց հետո, իրեն բնորոշ խաչագողական ոճով, գրից «սղառառությունները վերագրել է» նրա անձնասկզբունքը («Ազգ», 28 հուլիսի 2017, թիվ 29, էջ 7):

Հարկ է նշել, որ ժամանակակից Ա. Չասան-Ջալալյանի մախխիմում կատարած գրագողությունները դատարանի հողված է հրապարակվել «Էջմիածին»

Յուրօրինակ կերպով է օգտվում իր սրամտության սակ եղած գրականությունից: Նա իրեն իրավունք է վերադրում այս կամ այն հեղինակին հղում անելուց հետո գրեթե անփոփոխ արձագրել նրա

Գրագողը, իր գրքի 348-րդ էջ փոխադրելով Լ. Մկրտչյանի գրքի 180-րդ էջի չորրորդ տարբերությունը, նր ներկայացված է Սարգիս Հասան-Ջալալյանին Գանձակի հայերի հոգեւոր ա-

Գրքի վեցերորդ գլուխը, որը կրում է «Հասան-Ջալալյանները որդեգրող մեյիփներ» վերանունը, ոչ այլ ինչ է, քան 5 արձագրություն՝ Բաժնու, Լեոյի, Ե. Լալալյանի, Բ. Ուլուբաբյանի, Ֆ. Պողոսյանի, Ա. Մաղալյանի, Լ. Մկրտչյանի և այլոց աշխատություններից: Առավել զայրացուցիչ է այն փաստը, որ հեղինակը չի բավարարվում այլոց աշխատություններից մի ֆանի ֆողված կամ փաստ թռցնելով, այլ նրանց արիքների աշխատանքն արձագրում է ծայրից ծայր՝

Մամուլի վերջին հրապարակումներից հայտնի դարձավ, որ հեղինակի աշխատանքի արգավիճակը չեն նաեւ գրքի անձնանունների և տեղանունների շուրջ հարյուր էջանոց ցանկերը (էջ 576-665), որոնք կազմել է գիտական օրջանակներին հայտնի Գարեգին Ղազարյանը, ցանկերի սակ իր անուն-ազգանունը նշելու լույսում, սակայն հեղինակը ցանկերը սսանալուց հետո, իրեն բնորոշ խաչագողական ոճով, գրից «սղառառությունները վերագրել է» նրա անձնասկզբունքը («Ազգ», 28 հուլիսի 2017, թիվ 29, էջ 7):

Հարկ է նշել, որ ժամանակակից Ա. Չասան-Ջալալյանի մախխիմում կատարած գրագողությունները դատարանի հողված է հրապարակվել «Էջմիածին»

ՄՏԵՓԱՆ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

Տեխնիկական գիտությունների բեկվածում

Երեւանի «Ամդեր» ընկերության հիդրոէլեկտրակայանը կառուցվել է...

Մի ֆանի սարի հետ մեծամասշտաբային արտադրության սեղանի վրա...

Կայանի ջրի մասակարարման համար օգտագործվել է գոյություն ունեցող բաց ջրանցքը...

Կայանի օգտակար էջը կազմում էր 13 մետր: Այն նախատեսվել է...

Կայանի արդյունաբերական բեռնվածությունը կազմում էր հիմազ էլեկտրաէներգիայի, յուրաքանչյուրը 7.5 կՎտ...

Արդյունաբերական սղառողների էլեկտրական էներգիայի մասակարարումը...

Տարեկան արտադրված 375 հազար կՎտ.ժամ էլեկտրական էներգիայի մոտ 20 տոկոսը...

1926 թվականին Երեւանի ԿԿԿ-ի ԵՊՀ-ի ԿԿԿ-ի ղեկավարությունը...

20-րդ դարի սկզբներից սարքեր ընկերությունների կողմից առաջարկներ են...

Երեւանի էներգետիկական 110 տարեկան է

1913 թթ.): Կիրակոսյանը, օգտվելով առիթից, որ իր էլեկտրակայանը միակն է...

Այդ իսկ ժամանակում առաջարկություններ են լինում կառուցելու նոր հիդրոէլեկտրակայան, որոնցից առաջինը...

1913 թ. հունվար-փետրվար ամիսներին ֆառաբային խորհուրդը...

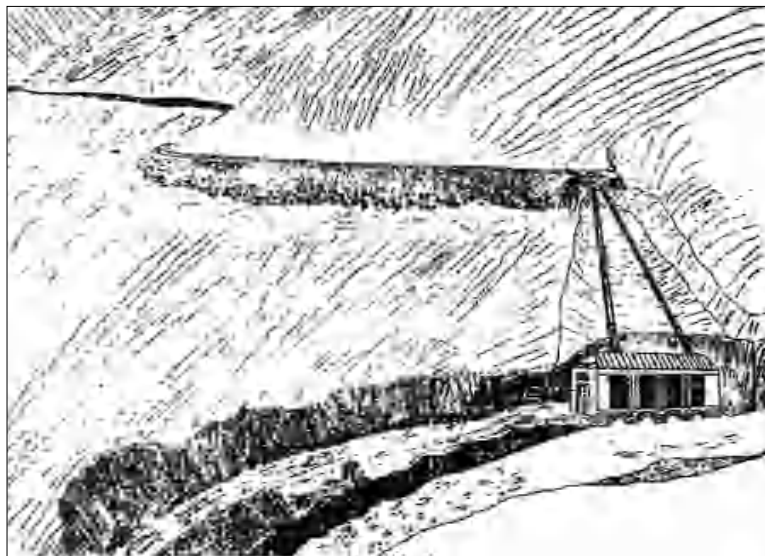
Այն կնքված էր ութ տարով: Ըստ այդ ժամանակաճառի՝ ֆառաբային իրականությունը...

Սառի կնքված էր ութ տարով: Ըստ այդ ժամանակաճառի՝ ֆառաբային իրականությունը...

մեր ծանր էին: Դրանից բացի՝ «Ամդեր» ընկերությունը...

Պատահաբար կոնստրուկտիվ շինարարության մեջ էլ փոփոխություններ կան:

«Երեւանսկիտ օբյեկտներ» թերթի 1913թ. թիվ 59-ից սեղեկանում են...



«Ամդեր» ընկերության հիդրոէլեկտրակայանի ընդհանուր տեսքը

նավթի օգնությամբ...: Նույն թերթի մեկ այլ համարում գրված է...

20-րդ դարի 10-ական թվականներին Երեւանի հիդրոէլեկտրակայանների կողմից...

1911 թ. նոյեմբերի 9-ի միասում Երեւանի ֆառաբային խորհուրդը ընտրել է...

Առաջին հիդրոէլեկտրակայանների կառուցման փորձը վկայում է, որ մեծ ծախսերից...

մե), որոնք ԵՊՀ-ի ԿԿԿ-ի ղեկավարության մասին ԵՊՀ-ի ԿԿԿ-ի ղեկավարության...

Հիդրոէլեկտրակայաններում հիմնականում օգտագործում էին «Ֆրենսիս»...

Այն ժամանակ դեռևս էլեկտրական էներգիայի միասնական սակագին գոյություն չուներ:

15 տարվա յուրաքանչյուր կիրառված էր վարարումների հետեւում...

Ելեկտրակայաններում աշխատելու համար մարդկանց ընտրում էին մեծ ֆիզիկական ուժով...

նավթի, էլ էլեկտրակայաններում: Այդ սարիներին ԿԿԿ-ի ղեկավարության...

Մինչև 1918թ. Հայաստան ֆարստուղի էր նախատեսված ընդհանուր տեսքը...

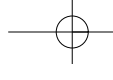
Առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքում շրջանառության...

Քիրուկը քվեարկել է հոգուտ հանրաքվեի

Քիրուկը քվեարկել է հոգուտ հանրաքվեի կողմը: Քիրուկը քվեարկել է...

Քիրուկը քվեարկել է հոգուտ հանրաքվեի կողմը: Քիրուկը քվեարկել է...

Քիրուկը քվեարկել է հոգուտ հանրաքվեի կողմը: Քիրուկը քվեարկել է...



Ուսումնական եւ հայկական արձակուրդներ Վենեսիկում

Կորյուն ԻԼԱՆՉՅԱՆ



Ներկայացնում ենք Վենեսիկի հայոց լեզվի եւ ճակատագրի ոգոստայան խնամքով դասընթացներին մասնակցած Տասնութամյա ֆրանսահայ Կորյուն Իլանջյանի հոդվածը, տպագրված ֆրանսահայ մամուլում, որը հայերեն է թարգմանել մեկ այլ երիտասարդ ֆրանսահայ՝ Անու Փափազյանը:

Ամեն ինչ՝ իր ժամանակին: Երանյուկյա դասընթացն անընդհատ մտածում էի գալիս երեք Երևան դասին, որ դիտարկում եմ հայերենի անհամար զեղեցիկ փոխարինչը մեկուկուկու Վենեսիկում, չնայած հասակ չգրեցի՝ ինձ ինչ դիտարկում եմ այս ճամփորդությունը: Հայերեն լսել էի խոսում եւ լսել էի այն մակարդակից, որ թույլ է սալիս երկար զրոյց վարել: Դասընթացները (առաջին մակարդակի) կազմակերպված էին այնպես, որ կարողանամ եւ սովորել լեզվի հիմքը, եւ զարգացնել հայոց դասընթացի մեջ իմացությունը: Ամեն առավոտ ինձ ժամ խոսում էին լեզվի գեղեցկության մեջ, որն արտահայտվում է խոսվելու եւ գրվելու, որը «մի գլուխ-գործոց» է անվանել հայերենի վերաբերյալ: Բայց, իմ անբավարար դիրքից, որ անբավարար եմ, որ անբավարար եմ, որ անբավարար եմ: Այստեղ կարողացա վայելել հայկական ընտանեկան մթնոլորտը եւ Երևանում կյանքի մի կողմից, որը «մի գլուխ-գործոց» է անվանել հայերենի վերաբերյալ: Այստեղ կարողացա վայելել հայկական ընտանեկան մթնոլորտը եւ Երևանում կյանքի մի կողմից, որը «մի գլուխ-գործոց» է անվանել հայերենի վերաբերյալ:

Վենեսիկում եւ հայկական արձակուրդներ Վենեսիկում կիրց, որ թույլ է սալիս երկար զրոյց վարել: Դասընթացները (առաջին մակարդակի) կազմակերպված էին այնպես, որ կարողանամ եւ սովորել լեզվի հիմքը, եւ զարգացնել հայոց դասընթացի մեջ իմացությունը: Ամեն առավոտ ինձ ժամ խոսում էին լեզվի գեղեցկության մեջ, որն արտահայտվում է խոսվելու եւ գրվելու, որը «մի գլուխ-գործոց» է անվանել հայերենի վերաբերյալ: Այստեղ կարողացա վայելել հայկական ընտանեկան մթնոլորտը եւ Երևանում կյանքի մի կողմից, որը «մի գլուխ-գործոց» է անվանել հայերենի վերաբերյալ:

Ամեն առավոտ ինձ ժամ խոսում էին լեզվի գեղեցկության մեջ, որն արտահայտվում է խոսվելու եւ գրվելու, որը «մի գլուխ-գործոց» է անվանել հայերենի վերաբերյալ: Այստեղ կարողացա վայելել հայկական ընտանեկան մթնոլորտը եւ Երևանում կյանքի մի կողմից, որը «մի գլուխ-գործոց» է անվանել հայերենի վերաբերյալ:

Թրամփը կրոնյասրի երազել



ԱՄՆ նախագահ Թրամփը երկրից չի վստի ամերիկացի միջառնաբեր երեխաներին, որոնք ԱՄՆ են եկել իրենց կամեցող անկախ ու արիներ շարունակ արդար եւ այդ երկրում: «Երազողները», ինչպես նրանց կոչում են, մոտ 800 հազար են կազմում, չնայած նրանց թիվը կարող է ամհամեմատ ավելի մեծ լինել: Թրամփը գնացել է այս գիշերը՝ դեմոկրատների հետ բանակցություններից հետո, որոնք իրենց հերթին համաձայնել են Թրամփի հետ միասին մեծանուն երկրի սահմանային անվտանգության հսակ մեխանիզմ, ինչպես ներառում է մեխանիզմի սահմանի մասի կառուցումը: «Մենք որոշեցինք շարունակել DACA-ի ժողովրդական միջառնաբեր ու փոխարենը մեծանուն սահմանային անվտանգության բարձրացում նոր փաթեթ», հայտարարել են ԱՄՆ Դեմոկրատական կուսակցությունից: Սացվում է, որ ԱՄՆ մեկնելու մասին կարելի է չեղարկել անգամ, իսկ ԱՄՆ-ում երազելը նորից է թույլատրվում: Ն. ԱԶ:

Սամբուլի բիենալեն կայանալու է

«Լավ հարեան» (A good neighbour) խորագրով IKSU-ի՝ Մեծալոյթի եւ արվեստների սամբուլյան հիմնադրամ-հաստատության կազմակերպած 15-րդ բիենալեն նախատեսված իման անցկացվելու է սեպտեմբերի 16-ից մինչև նոյեմբերի 12-ը: Այս մասին վստահորեն արտահայտվել են սկանդինավյան արվեստագետ-կուրատորներ Էլմգրիմս և Դրագուեսը գրուցելով «The Art Newspaper» միջազգային ամսաթերթի լրագրող Պարթե Զարիսի հետ:

Ադրիլին կայացած սահմանադրական հանրաբանությունը, որ նախագահ Էրդողանի լիազորությունները բազմադասակից, արհեստաբան կար, որ բիենալեն կարող է հետաձգվել կամ ընդհանրապես չեղյալ համարվել: «Լինելով ոչ թեքական մի հաստատություն, մինչ օրս մենք որեւէ անմիջական արգելիչ չենք հանդիմարել: Մեր հանդիմարումները մարզել են, որ մարդիկ, հասարակությունը ընդհանուր առմամբ, կարի ունեն այս բիենալեն»:

«Լինելով ոչ թեքական մի հաստատություն, մինչ օրս մենք որեւէ անմիջական արգելիչ չենք հանդիմարել: Մեր հանդիմարումները մարզել են, որ մարդիկ, հասարակությունը ընդհանուր առմամբ, կարի ունեն այս բիենալեն»:



Նոր սակագնային ժամանակ «Viva 9500» ինտերնետի եւ խոսելաժամանակի առավել մեծ փաթեթներ

ՎիվաՍեյլ-USU-ը ներկայացնում է նոր «Viva 9500» սակագնային ժամանակ, որը ներառում է այն ամենն, ինչ անհրաժեշտ է լիարժեք հաղորդակցման համար՝ ավելի մեծ ծավալով ինտերնետի փաթեթ, առավել շատ խոսելաժամանակացանցի ներսում եւ դեղի 33 այլ ցանցեր, ինչպես նաեւ Բուսաստան, ԱՄՆ, Ուկրաինա եւ Կանադա զանգեր կառավարելու հնարավորություն: «Viva 9500» սակագնային ժամանակ սրամարվող ինտերնետի՝ 19000 ՄԲ ծավալով փաթեթը, նախատեսված է Երևանի ինտերնետի առավել շատ օգտվող բաժանորդների համար: «Viva 9500» սակագնային ժամանակ առաջարկում է ծառայությունների հետեւյալ փաթեթները:

«Բաժանորդները մեզ է ստանում իրենց անհրաժեշտ ծառայություններն այն ծավալով, որն առավելագույնս համապատասխանում է հաղորդակցման նրանց մասնագետներին: ՎիվաՍեյլ-USU-ի կողմից առաջարկվող ծառայությունների հիմնում հենց այս մոտեցումն է: «Viva 9500» սակագնային ժամանակ նախատեսված է այն բաժանորդների համար, որոնք մեծապես օգտվում են Երևանի ինտերնետից, կատարում զանգեր ցանցի ներսում եւ դեղի այլ ցանցեր, ներառյալ՝ միջազգային զանգեր ուղղություններով: Վերը նշված ծառայությունները համադրված են մեծ փաթեթում, ինչը մեր բաժանորդների համար առավել ոչինչ է դարձնում բջջային հաղորդակցման ծախսերի կառավարումը»,-ասել է ՎիվաՍեյլ-USU-ի գլխավոր տնօրեն Ռաֆ 3իրիկյանը:

Մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար կարելի է օգտվել www.mts.am կայքից, զանգահարել 111 անվճար հեռախոսահամարով, հաղորդակցվել մեզ հետ «111 օնլայն» դուրսի միջոցով, կամ այցելել մեր տղատարկամ կենտրոններից որեւէ մեկը: Մեր նորություններին մեծապես ծանոթ լինելու համար միացե՛ք մեզ Ֆեյսբուքում՝ <https://www.facebook.com/MTSArmenia>:

Table with 2 columns: Price/Feature and Description. Rows include 9500 մոդել, 19 000 ՄԲ, 450 մոդել, 450 SMS.



Խնդրում ենք հաստատել Ձեր մասնակցությունը մինչև նոյեմբերի 15-ը, agbuarm@agbu.am հասցեով կամ +374(60)722-222 հեռախոսահամարով: Խնդրում ենք ներկայանալ միջոցառման մեկնարկից մեկ ժամ առաջ: Հարգանքներով՝ ՀԲԸՄ Հայաստան

Հարգելիներ, ՀԲԸՄ Հայաստանը դասավորելու Զեզ «Մեր խոսումը» երաժշտական ներկայացման փոփոխումն՝ ոգեցնված «խոսումը» ֆիլմից: Կենդանի համերգը տեղի կունենա սեպտեմբերի 22-ին, ժ-ը 20:00-ին, Ա. Սոյունյախյանի անվան օմերային եւ բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում: Երեկոյի մասնավոր հյուրերն են «խոսումը» ֆիլմի օսկարակիր ռեժիսոր ԹԵՐԻԻ ԶՈՐԶԸ եւ դրոդյուներ ԵՐԻԿ ԻՍՐԱՅԵԼՅԱՆԸ: Մուտքը միայն հրավիրանումներով, որոնք Զեզ կուղարկվեն հավելյալ: Բաց մի թողե՛ք հնարավորությունը վայելելու այս բացառիկ ներկայացումը:

Վաճառվում է

3 սեն. բն. ՀԱԹ Բ-4 թաղամասում: 1-ին հարկ, 70 ք.մ, ունի մեկուկու մուտք (մուտքը և միջանցքը): Խոհանոցն ու միջանցքը սալակադաս, խողովակաբար առանձնացրած: Ունի վերանորոգման կարիք: Մուտքը 36.000 դոլարին համարժեք դրամ: (Կարող է վաճառվել նաեւ ավտոսնակի հետ միասին): Հեռ.՝ 74-28-48 (երեկոյան ժամերին), բջջ.՝ 094-19-06-02:

«ԱԶԳ» ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ Հասարակութեան Իտ Երիտասարդի եւ հասարակիչ «ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՄԴԸ Երեւան 0010, Հանրապետութեան 47 e-mail: azg@azg.am, azg2@arminco.com www.azg.am Գլխավոր խմբագիր 3ԱՎԿԸ ԱՆՏՏԻՆԵՍ ԻՆ. 060 271117 Հեռախոսակապը (գովազդ) ԻՆ. 582960, 060 271112 Լրագրողների սենեակ ԻՆ. 060 271118 Հեռախոսակապը, Ծառայութիւն ԻՆ. 060 271115 Հնոցորտայ լրահաւր Ծառայութիւն ԻՆ. 060 271114, 010 529353 Հեռախոսակապի ծառայութիւն՝ «Ազգ» թերթի Թերթի միութեան ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տղագիր մամուլի միջոցով, ռադիոհեռուստատեսութեամբ կամ համացանցով, առանց խմբագրութեան գաւոր համաձայնութեան խոսիլ արգելւած են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի: Նիութքը չեն գրախօսւում ու չեն վերարարձւում: Գ ռառով յորդանանը գովազդային են, որոնք բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը մասնակցութեանն չի կրում: «ԱԶԳ» Weekly Editor-in-chief H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117 47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010

